Journalism and Mass Communication

Paper III

जनसंचार आणि पत्रकारिता

प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Note : This Paper contains Seventy Five (75) multiple choice questions, each question carrying Two (2) marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर** (75) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन** (2) गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Among the following what provides an excellent opportunity for speakers to control information and who gets it ?
   (A) Event management
   (B) Seminars
   (C) Exhibitions
   (D) Press Conferences

2. Which term indicates the value of a brand to the brand owner ?
   (A) Brand recognition
   (B) Brand Equity
   (C) Brand image
   (D) Branding

1. खालीलपैकी कोणत्या प्रकारात कोणती माहिती देण्यात यावी आणि ती कोणापर्यंत पोहचावी यावर वक्त्याचे सर्वाधिक नियंत्रण असते ?
   (A) समारंभ व्यवस्थापन
   (B) चर्चासत्र
   (C) प्रदर्शन
   (D) पत्रकार परिषद

2. एखाद्या ब्रँडच्या मालकाच्या दृष्टीने त्या ब्रँडचे असलेले मूल्य कोणत्या संज्ञेने ध्वनित केले जाते ?
   (A) ब्रँड रेकग्निशन
   (B) ब्रँड इक्विटी
   (C) ब्रँड इमेज
   (D) ब्रँडिंग

3. Hitler's propagandist was :

(A) Joseph Goebbels

(B) Joseph Stiglitz

(C) Joseph Stalin

(D) Joseph Himmler

4. Which of these in *not* a media tool of public relation ?

(A) Street plays

(B) Press Release

(C) Press Conference

(D) Predetermined interview

5. Which of the following is *not* a rating research example ?

(A) GRP

(B) CPM

(C) TSA

(D) HUT

3. हिटलरचा प्राचारप्रमुख कोण होता ?

(A) जोसेफ गोबेल्स

(B) जोसेफ श्टिगलिट्झ

(C) जोसेफ स्टॅलिन

(D) जोसेफ हिमलर

4. खालीलपैकी कोणते जनसंपर्काचे माध्यम **नाही** ?

(A) पथनाट्य

(B) प्रसिद्धीपत्रक

(C) पत्रकारपरिषद

(D) पूर्वनियोजित मुलाखत

5. पुढीलपैकी कोणते रेटिंगच्या संशोधनाचे उदाहरण **नाही** ?

(A) जी.आर.पी.

(B) सी.पी.एम्.

(C) टी.एस्.ए.

(D) एच्.यू.टी.

6. The sampling process which allows every unit in population to an equal chance of being selected is called :
   (A) Stratified sampling
   (B) Random sampling
   (C) Selective sampling
   (D) Quasi-random sampling

7. Which of the following are television related development communication projects from India ?
   (A) JDCP, SITE
   (B) McBride, SITE
   (C) CWCR, PREAL
   (D) SITE, Nammadhvani

8. Which of the following is *not* a tradition of audience research ?
   (A) The Structural Tradition of audience research
   (B) Content Analysis Approach
   (C) The Behaviorist Tradition of media effects and media uses
   (D) The Cultural Tradition and Reception Analysis

6. ज्या नमुनानिवड पद्धतीत लोकसंख्येतील प्रत्येक घटकाला निवडीची समान संधी असते त्या पद्धतीचे नाव काय ?
   (A) स्तरित नमुनानिवड
   (B) यादृच्छिक नमुनानिवड
   (C) निवडक नमुना
   (D) अर्ध-यादृच्छिक नमूनानिवड

7. पुढीलपैकी कोणते भारतातील दूरचित्रवाणीशी संबंधित प्रकल्प आहेत ?
   (A) जे.डी.सी.पी., साइट
   (B) मॅक्रब्राइड, साइट
   (C) सी.डब्ल्यू.सी.आर., पी.आर.इ.ए.एल्.
   (D) साइट, नम्मध्वनी

8. पुढीलपैकी कोणते ग्राहकसंशोधनाच्या परंपरेतील **नाही** ?
   (A) ग्राहकसंशोधनाची संरचनात्मक परंपरा
   (B) आशय विश्लेषणात्मक दृष्टीकोन
   (C) माध्यम परिणाम आणि माध्यम उपभोग यांबाबतची वर्तनवादी परंपरा
   (D) सांस्कृतिक परंपरा आणि ग्रहण विश्लेषण

9. Arrange the following technologies of communication in the chronological order of their inventions :

(*i*) Telegraph

(*ii*) Satellite

(*iii*) Printing press

(*iv*) Movie Camera

(A) (*iii*), (*i*), (*iv*), (*ii*)

(B) (*iii*), (*iv*), (*i*), (*ii*)

(C) (*i*), (*iii*), (*iv*), (*ii*)

(D) (*i*), (*iv*), (*ii*), (*iii*)

10. What is referred to as 'Cyber War' ?

(A) Using social media for incitement to violence

(B) Competitive strategies of various web sites

(C) Hacking of armed forces' web sites

(D) A type of video game played using the Internet

9. खालील संज्ञापन तंत्रज्ञान त्यांच्या शोधाच्या काळानुक्रमे मांडा :

(*i*) दूरभाष

(*ii*) उपग्रह

(*iii*) छपाई यंत्र

(*iv*) सिनेमा कॅमेरा

(A) (*iii*), (*i*), (*iv*), (*ii*)

(B) (*iii*), (*iv*), (*i*), (*ii*)

(C) (*i*), (*iii*), (*iv*), (*ii*)

(D) (*i*), (*iv*), (*ii*), (*iii*)

10. 'सायबर युद्ध' (सायबर वॉर) या संज्ञेने काय ध्वनित होते ?

(A) सामाजिक माध्यमांचा हिंसेला प्रवृत्त करण्यासाठी वापर

(B) विविध संकेतस्थळांची स्पर्धात्मक धोरणे

(C) लष्करी दलांच्या संकेतस्थळांचा भेद

(D) इंटरनेटवर खेळण्यात येणारा एका प्रकारचा विडिओ गेम

11. What does MMS stand for in mobile telecommunication ?
    (A) Mobile Messaging Service
    (B) Media Messaging Service
    (C) Multimedia Messaging Service
    (D) Multiple Messaging Service

12. This term is used to indicate the inequality emerging because of development of computer-based means of communication :
    (A) Computer illiteracy
    (B) Digitalization
    (C) Digital Divide
    (D) All of the above

13. Which of the following terms are associated with internet marketing ?
    (A) banners, tickers, pop-ups
    (B) OOH, mobile, mouse
    (C) POP
    (D) Pop-ups, mobile, mouse

11. 'एम्.एम्.एस्.'चे पूर्ण रूप काय ?
    (A) मोबाईल मेसेजिंग सर्विस
    (B) मीडिया मेसेजिंग सर्विस
    (C) मल्टीमीडिया मेसेजिंग सर्विस
    (D) मल्टिपल मेसेजिंग सर्विस

12. संगणकाधारित संज्ञापनाच्या विकासामुळे निर्माण होणारी असमानता दर्शवण्यासाठी कोणती संज्ञा वापरली जाते ?
    (A) संगणक साक्षरता
    (B) डिजिटलायझेशन
    (C) डिजिटल डिव्हाइड
    (D) वरीलपैकी सर्व

13. पुढीलपैकी कोणत्या संज्ञा इंटरनेट मार्केटिंगशी संबंधित आहेत ?
    (A) बॅनर्स, टिकर्स, पॉप-अप्स
    (B) ओ.ओ.एच्., मोबाइल, माऊस
    (C) पी.ओ.पी.
    (D) पॉप-अप्स, मोबाइल, माऊस

14. CAS refers to :

(A) Conditional Access System

(B) Collaborative Access Symbol

(C) Conditional Advancement System

(D) Cooperative Access Source

15. In common usage a person who breaks into computers is called :

(A) Software thief

(B) Destroyer

(C) Bootlegger

(D) Hacker

16. Which of the following mode of TV transmission is the exclusive domain of public sector broadcaster in India ?

(A) Cable

(B) Satellite

(C) Terrestrial

(D) DTH

14. कॅस (सी.ए.एस्.) चे पूर्ण रूप काय ?

(A) कंडिशनल ॲक्सेस सिस्टीम

(B) कोलॅबोरेटिव्ह ॲक्सेस सिंबॉल

(C) कंडिशनल ॲडव्हान्समेंट सिस्टीम

(D) कॉपरेटिव्ह ॲक्सेस सोर्स

15. दुसऱ्याच्या संगणकात बेकायदेशीपणे प्रवेश करणाऱ्या व्यक्तीला काय म्हणतात् ?

(A) सॉफ्टवेअर चोर

(B) विनाशक (डिस्ट्रॉयर)

(C) बूटलेगर

(D) हॅकर

16. टीव्ही प्रक्षेपणाची खालीलपैकी कोणती पद्धत भारतात फक्त सार्वजनिक क्षेत्रातील दूरचित्रवाणी-पुरती मर्यादित आहे ?

(A) केबल

(B) उपग्रह

(C) भूकेंद्री

(D) डी.टी.एच.

17. "Media cannot be treated as just any other business" because :

(A) it involves creativity and uncertainty

(B) it is closely related to public interest

(C) it is highly capital intensive

(D) its ownership tends to concentrate

18. On the criteria of sound research practice which of the following can be considered as major limitations of TV audience measurement exercise carried out by TAM in India ?

(*i*) The sample size is too small as compared to the population

(*ii*) The sample composition is heavily skewed to urban population

(*iii*) The people-meter is too costly

(*iv*) The people-meter can only measure if the TV set is on or off but not if the programme is actually viewed or not

(A) Only (*i*) and (*ii*)

(B) Only (*iii*) and (*iv*)

(C) Only (*i*), (*iii*) and (*iv*)

(D) Only (*i*), (*ii*) and (*iv*)

17. "माध्यम उद्योगाकडे इतर कोणत्याही उद्योगासारखे पाहता येत नाही", कारण :

(A) माध्यम उद्योगाचा संबंध सृजनशीलतेशी आणि अनिश्चितेशी असतो

(B) माध्यम उद्योगाचा संबंध जनहिताशी असतो

(C) माध्यम उद्योगांना खुप भांडवल लागते

(D) माध्यम उद्योगाची मालकीचा एकवटत जाण्याकडे करू असतो

18. शुद्ध संशोधन पद्धतींच्या निकषांवर खालीलपैकी कोणत्या बाबी भारतातील दूरचित्रवाणीचे प्रेक्षक मोजणाऱ्या 'टॅम'च्या संशोधनाच्या महत्वाच्या मर्यादा मानता येतील ?

(*i*) एकूण प्रेक्षकसंख्येच्या तूलनेत नमुना संख्या फारच कमी आहे

(*ii*) संशोधनाच्या नमुन्यावर शहरी लोकसंख्येचा प्रचंड पगडा आहे

(*iii*) पीपल-मीटर खूप खर्चिक वा महाग उपकरण आहे

(*iv*) पीपल-मीटरमुळे फक्त टीव्ही संच सुरु आहे की बंद एवढे नेमकपणे कळते प्रत्यक्ष टीव्ही कार्यक्रम पाहिला जात आहे की नाही हे मात्र कळत नाही.

(A) फक्त (*i*) आणि (*ii*)

(B) फक्त (*iii*) आणि (*iv*)

(C) फक्त (*i*), (*iii*) आणि (*iv*)

(D) फक्त (*i*), (*ii*) आणि (*iv*)

19. Vividh Bharati service of AIR started in 1957 is launched with an objective of providing :

(*i*) Light entertainment

(*ii*) Poetry Ricitals

(*iii*) Impetus to national integration

(*iv*) To compete with Radio Ceylon

(A) (*i*) and (*iii*)

(B) (*ii*) and (*iv*)

(C) (*ii*) and (*iii*)

(D) (*i*) and (*iv*)

20. What is sarrogate advertising ?

(A) An advertisement brochure distributed in a newspaper

(B) An advertisement appears in a radio news bulletin

(C) An advertisement for one product in actually intended for another product

(D) An advertisement appears during a film screening

19. 1957 मध्ये सुरू झालेली AIR ची विविध भारती सेवेचे उद्देश्य असा आहे :

(*i*) प्रकाश व्यवस्था करणे

(*ii*) कविता कथन

(*iii*) राष्ट्रीय एकात्मते बाबत उत्तेजन

(*iv*) रेडियो सीलॉनशी स्पर्धा करणे

(A) (*i*) आणि (*iii*)

(B) (*ii*) आणि (*iv*)

(C) (*ii*) आणि (*iii*)

(D) (*i*) आणि (*iv*)

20. सरोगेट जाहिरात कशाला म्हणतात ?

(A) वर्तमानपत्रातून वाटले जाणारे जाहिरात पत्रक

(B) नभोवाणी बातमीपत्रातील जाहिरात

(C) वरकरणी एका उत्पादनाची जाहिरात, परंतु हेतू दुसऱ्याच उत्पादनाची जाहिरात करण्याचा असणे

(D) चित्रपटाच्या दरम्यान येणारी जाहिरात

21. Public journalism calls for a shift from a journalism of information to a journalism of .... ?

(A) Courage

(B) Opinion

(C) Conversation

(D) Society

22. The Right to Free Speech and Expression includes the following :

(*i*) Right to circulate

(*ii*) Right to criticise

(*iii*) Right to receive information

(*iv*) Right to attend press conferences

(A) Only (*i*) is correct

(B) Only (*i*) and (*iii*) are correct

(C) Only (*iv*) is incorrect

(D) Only (*ii*) is incorrect

21. सार्वजनिक पत्रकारितेत, माहितीच्या पत्रकारितेतून कोणत्या प्रकारच्या पत्रकारितेकडचा प्रवास अपेक्षित असतो ?

(A) धैर्य

(B) मत

(C) संभाषण

(D) समाज

22. अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या अधिकारात खालील बाबींचा समावेश होतो :

(*i*) वितरणाच्या अधिकार

(*ii*) टिकाकरण्याचा अधिकार

(*iii*) माहिती मिळविण्याचा अधिकार

(*iv*) पत्रकार परिषदेला उपस्थित करण्याचा अधिकार

(A) फक्त (*i*) बरोबर आहे

(B) फक्त (*i*) आणि (*iii*) बरोबर आहेत

(C) फक्त (*iv*) चूक आहे

(D) फक्त (*ii*) चूक आहे

23. By 1995, India had begun to resemble a respectable broadcasting market, prompting research agencies to offer electronic rating systems. This year also saw the passing of which media related important Act ?

(A) Indian Cable Television Networks (Regulation) Act

(B) Copyright Act

(C) Prasar Bharati Act

(D) Press Council of India Act

24. The amended Article 19(2) contains grounds on which reasonable restrictions can be placed on the freedom of speech. Which of the following is *not* such a ground ?

(A) Defamation and public order

(B) Security of the state and contempt of court

(C) Decency and morality

(D) Bad translation

23. भारतातील दूरचित्रवाणी बाजारपेठ 1995 पर्यंत बरीच विस्तारल्यामुळे इलेक्ट्रॉनिक रेटींग व्यवस्थाही भारतात येण्यास सुरवात झाली होती. याच वर्षी माध्यमासंबंधी कोणता महत्वाचा कायदा करण्यात आला ?

(A) इंडियन केबल टेलिव्हिजन नेटवर्क्स (रेग्युलेशन) ॲक्ट

(B) कॉपीराईट ॲक्ट

(C) प्रसार भारती ॲक्ट

(D) प्रेस कौन्सिल ऑफ इंडिया ॲक्ट

24. कलम 19(2) च्या सुधारीत तरतुदीनुसार अभिव्यक्तीच्या स्वातंत्र्यावर काही निकषांच्या आधारे मर्यादा घालता येतात. खालीलपैकी कोणत्या निकषाच्या आधारे ही मर्यादा घालता येत नाही ?

(A) बदनामी आणि सार्वजनिक हित

(B) राष्ट्रीय सुरक्षा आणि न्यायालयाचा अवमान

(C) सभ्यता आणि नैतिकता

(D) वाईट भांषातर

25. Which of the following is accepted as being India's first feature film ?

(A) Light of Asia

(B) Shaheed

(C) Raja Harishchandra

(D) Sant Tukaram

26. In which country, long before Gutenberg, was a separate script produced only for the purposes of printing ?

(A) China

(B) India

(C) Vietnam

(D) Korea

27. A person who has been called only for questioning by the police in a criminal case is called :

(A) Criminal

(B) Miscreant

(C) Suspect

(D) Accused

25. भारतात निर्माण झालेला पहिला चित्रपट म्हणून कोणता चित्रपट ओळखला जातो ?

(A) लाइट ऑफ एशिया

(B) शहीद

(C) राजा हरिश्चंद्र

(D) संत तुकाराम

26. गटेनबर्गने छपाईचे तंत्र विकसित करण्यापूर्वी कोणत्या देशात केवल छपाईसाठी म्हणून स्वतंत्र लिपी होती ?

(A) चीन

(B) भारत

(C) व्हिएतनाम

(D) कोरिया

27. गुन्हेगारी घटनेसंबंधात ज्या व्यक्तीला पोलीस केवळ चौकशीसाठी बोलावतात त्या व्यक्तीला काय म्हणतात ?

(A) गुन्हेगार

(B) समाजकंटक

(C) संशयित

(D) आरोपी

28. Which will not be the part of the PR Strategy of a soft-drink company that has been accused of letting more level of insecticides in their product than the permissible limit ?

(A) Arranging media persons' factory visit

(B) Releasing ads defending the campany

(C) Arranging media persons' interview with the CEO

(D) Spreading information about other companies violating similar norms

29. 'Act on that maxim which you will to become a universal law.' This ethical rule was propounded by :

(A) Aristotle

(B) Immanuel Kant

(C) John Stuart Mill

(D) Plato

28. एखाद्या शीतपेय कंपनीवर मान्यतेपेक्षा जास्त प्रमाणात कीटकनाशके पेयात राहू दिल्याचा आरोप झाला असेल त्या कंपनीच्या जनसंपर्क योजनेत पुढीलपैकी कशाचा समावेश होणार नाही ?

(A) माध्यम-प्रतिनिधींची कारखान्याला भेट ठरवणे.

(B) कंपनीचा बचाव करणाऱ्या जाहिराती प्रसृत करणे

(C) माध्यम-प्रतिनिधींची कंपनीच्या प्रमुखांबरोबर मुलाखत ठरवणे

(D) अशाच नियमांचे इतर कोणकोणत्या कंपन्या उल्लंघन करतात याबाबतची माहिती पसरवणे

29. 'जे तत्व वैश्विक कायदा/नियम बनावा असे तुम्हाला वाटते, त्या तत्वानुसार वर्तन करा.' हा नीतीशास्त्रीय नियम कुणी मांडला ?

(A) ॲरिस्टॉटल

(B) इॅमन्युएल काण्ट

(C) जॉन स्टुअर्ट मिल

(D) प्लेटो

30. If a journalist uses a substantial amount of content written by someone else in his own writing without attributing it to the original source, the journalist is accused of having indulged in :

(A) Content theft

(B) Plagiarism

(C) Property right violation

(D) Counterfeiting

31. In India the frequency of FM channels varies from :

(A) 68-88 MHz

(B) 87.5-108 MHz

(C) 108-218 MHz

(D) 218-238 MHz

30. एखाद्या पत्रकाराने त्याच्या लेखनात अन्य व्यक्तीच्या लेखनातील मोठा भाग वापरला व मूळ स्रोत निर्देशित केला नाही, तर त्या पत्रकाराने कोणती नैतिक चूक केली असे मानले जाते ?

(A) आशयचौर्य

(B) वाङ्‌मयचौर्य

(C) आस्थापना हक्क भंग

(D) बनावट लेखन

31. भारतात, एफ्.एम्. वाहिन्यांची वारंवारिता (फ्रिक्वेन्सी) कोणत्या टप्प्यातील असते ?

(A) 68-88 MHz

(B) 87.5-108 MHz

(C) 108-218 MHz

(D) 218-238 MHz

32. What is common to the following films ?

Do Bigha Zameen, Mother India, Godaan, Lagaan.

(A) The dominant central theme is patriotism

(B) The dominant central theme is farmers' miserable life

(C) They were India's entry to Oscars

(D) They were based on famous Hindi novels

33. Form the correct pair of Books and Authors from the following :

—'Understanding Medium', 'How to Read a Film', 'Cultural Industry', 'Our Films, Their Films'

—Stuart Hall, Denis McQuail, Satyajit Ray, Ian Ang

(A) Understanding Medium—Denis McQuail

(B) Our Films, Their Films—Satyajit Ray

(C) Cultural Industry—Stuart Hall

(D) How to Read a Film—Ian Ang

32. खालील चित्रपटांमधील समान धागा कोणता ?

दो बिघा जमीन, मदर इंडिया, गोदान, लगान ।

(A) या चित्रपटांचा मुख्य आणि केंद्रीय विषय देशभक्ती हा आहे

(B) या चित्रपटांचा मुख्य आणि केंद्रीय विषय शेतकऱ्यांचे हलाखीचे जीवन हा आहे

(C) हे सारे चित्रपट भारतातर्फे ऑस्करसाठी पाठविण्यात आले होते

(D) हे सारे चित्रपट हिंदीतील प्रसिद्ध साहित्यकृतींवर आधारित होते

33. खालील संचातून पुस्तक आणि लेखकाची योग्य जोडी शोधा :

–'अंडरस्टँडिंग मिडियम', 'हाऊ टू रिड ए फिल्म', 'कल्चरल इंडस्ट्री', 'अवर फिल्म्स, देअर फिल्म्स'.

–स्टूअर्ट हॉल, डेनिस मॅक्वेल, सत्यजित राय, इयन अँग.

(A) अंडरस्टँडिंग मिडियम–डेनिस मॅक्वेल

(B) अवर फिल्म्स, देअर फिल्म्स–सत्यजित राय

(C) कल्चरल इंडस्ट्री–स्टूअर्ट हॉल

(D) हाऊ टू रिड ए फिल्म–इयन अँग

34. While studying the correlation between :

(*i*) the amount of time spent watching TV, and

(*ii*) weight gained by children over a sufficiently long period of time

Which of the following statements will be true ?

(A) (*i*) is independent variable and (*ii*) is dependent variable

(B) (*ii*) is independent variable and (*i*) is dependent variable

(C) (*i*) and (*ii*) are dependent variables

(D) (*i*) and (*ii*) are independent variables

34. दीर्घ कालखंडाच्या संदर्भात :

(*i*) दूरचित्रवाणी बघण्यात घाल्वलेला वेळ, आणि

(*ii*) मुलाचे वाढलेले वजन यांतील परस्पर-संबंध शोधताना

पुढीलपैकी कोणते विधान सत्य असेल ?

(A) (*i*) स्वतंत्र चल आहे, तर (*ii*) अवलंबित चल आहे

(B) (*ii*) स्वतंत्र चल आहे, तर (*i*) अवलंबित चल आहे

(C) (*i*) व (*ii*) अवलंबित चले आहेत

(D) (*i*) व (*ii*) स्वतंत्र चले आहेत

35. Which pair of words aptly describes the ideal nature of categories in content analysis ?

(*i*) Mutually exclusive

(*ii*) Hypothetical

(*iii*) Exhaustive

(*iv*) Socially acceptable

(A) (*i*) & (*iv*)

(B) (*i*) & (*ii*)

(C) (*ii*) & (*iii*)

(D) (*i*) & (*iii*)

36. If a researcher disguises himself as a student in a group and collects data about fellow students' interpersonal communication, which of the following methods is he using for data collection ?

(A) Covert non-participant observation

(B) Overt participant observation

(C) Covert participant observation

(D) Field experiment

35. आशय विश्लेषणाच्या पद्धतीमधील 'वर्ग' (कॅटॅगिरी) या संज्ञेची आदर्श वैशिष्टये खालीलपैकी कोणत्या पर्यायातून व्यक्त होतात ?

(*i*) परस्पर भिन्न

(*ii*) अभ्युपगम आधारीत

(*iii*) परिपूर्ण

(*iv*) सामाजिकदृष्टया स्विकारार्ह

(A) (*i*) आणि (*iv*)

(B) (*i*) आणि (*ii*)

(C) (*ii*) आणि (*iii*)

(D) (*i*) आणि (*iii*)

36. एखादा संशोधक विद्यार्थी म्हणून एखाद्या गटात सामील होऊन इतर विद्यार्थ्यांच्या आंतर-वैयक्तिक संज्ञापनाबद्दल तथ्य संकलन करत असेल, तर तो तथ्य संकलनाची कोणती पद्धत वापरत आहे ?

(A) छुपे असहभागी निरीक्षण

(B) खुले सहभागी निरीक्षण

(C) छुपे सहभागी निरीक्षण

(D) क्षेत्रीय प्रयोग

37. The public image of an organisation does not necessarily depend on its :

(A) CSR projects

(B) Business practices

(C) Media visibility

(D) Net profit

38. "As we trace communication from interpersonal to mass communication—(*p*) message becomes more structured and (*q*) feedback becomes more instant."

In the context of the above statement which of the follwoing options is correct ?

(A) Only '*p*' is true but '*q*' is false

(B) Only '*q*' is true but '*p*' is false

(C) Both '*p*' and '*q*' are true

(D) Both '*p*' and '*q*' are false

37. एखाद्या संस्थेची सार्वजनिक प्रतिमा पुढीलपैकी कशावर अवलंबून असतेच असे म्हणता येणार नाही ?

(A) सामाजिक उत्तरदायित्वाचे प्रकल्प

(B) व्यवसाय कार्यपद्धती

(C) माध्यमांतील दर्शन

(D) निव्वळ नफा

38. "दोन व्यक्तींमधील संज्ञापनापासून जनसंज्ञापनापर्यंतच्या प्रवासात संज्ञापनातील (क) संदेश अधिकाधिक रचनाबद्ध होत जातो आणि (ख) प्रतिसाद अधिकाधिक तात्काळ मिळत जातो."

वरील विधानाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणता पर्याय बरोबर आहे ?

(A) फक्त 'क' सत्य आहे तर 'ख' असत्य

(B) फक्त 'ख' सत्य आहे तर 'क' असत्य

(C) दोन्हीं 'क' आणि 'ख' सत्य आहेत

(D) दोन्हीं 'क' आणि 'ख' असत्य आहेत

39. Arrange the following Internet facilities in their chronological order :

Wikipedia, Google, Twitter and Facebook.

(A) Wikipedia, Google, Facebook, Twitter

(B) Wikipedie, Google, Twitter, Facebook

(C) Google, Facebook, Wikipedia, Twitter

(D) Google, Wikipedia, Facebook, Twitter

40. In which area are the terms 'flighting, pulsing, continuous' used more often ?

(A) Film Production

(B) Medical Journalism

(C) Media Effects

(D) Media Planning

41. Commercial success of Hindi Film Song based service of Radio Ceylon led to an important change is All India Radio. This change was :

(A) AIR expanded its coverage area twofold

(B) AIR launched FM service in select cities

(C) AIR established Vividh Bharati

(D) AIR began to purchase copyright of film songs

39. इंटरनेटवरील पुढील सुविधा कालानुक्रमे लावा :

विकिपिडिया, गुगल, ट्विटर, फेसबुक

(A) विकिपिडिया, गुगल, फेसबुक, ट्विटर

(B) विकिपिडिया, गुगल, ट्विटर, फेसबुक

(C) गुगल, फेसबुक, विकिपिडिया, ट्विटर

(D) गुगल, विकिपिडिया, फेसबुक, ट्विटर

40. कोणत्या क्षेत्रात 'भरारी, नियमित, सतत' (फ्लायटिंग, पल्सिग, कंटिन्युअस) या संज्ञा वरचेवर वापरल्या जातात ?

(A) चित्रपट निर्मिती

(B) वैद्यकीय पत्रकारिता

(C) माध्यम परिणाम

(D) माध्यम नियोजन

41. रेडियो सिलोनच्या हिंदी चित्रपटगीतांवर आधारीत सेवेच्या प्रचंड व्यावसायिक यशानंतर ऑल इंडिया रेडिओ मध्ये एक महत्वाचा बदल घडून आलो. तो होता :

(A) ऑल इंडिया रेडिओने प्रक्षेपण क्षेत्राचा दुपटीने विस्तार केला

(B) काही निवडक शहरांमध्ये ऑल इंडिया रेडिओने एफ. एम. सेवा सुरू केली

(C) ऑल इंडिया रेडिओने विविध भारती ही सेवा सुरू केली

(D) हिंदी चित्रपट गीतांचे मुद्रणाधिकार विकत घ्यायला सुरुवात केली

42. Propaganda is carried out in the interests of the :

(A) Sender

(B) Dictator

(C) Ruling Party

(D) Media owner

43. Forms of social organisation that offer alternatives to totalitarianism or excessive government control are called :

(A) Civil society

(B) Public sphere

(C) Grassroots movements

(D) Social Capital

44. The process by which media structures and contents come to reflect the profit seeking goals of media industries and are too much governed by market considerations is called :

(A) Commodification

(B) Commercialisation

(C) Tabloidisation

(D) Macdonaldisation

42. पद्धतशीर प्रचार (प्रॉपगांडा) कुणाच्या हितासाठी केला जातो ?

(A) प्रेषक (सेंडर)

(B) हुकुमशहा

(C) सत्ताधारी पक्षा

(D) माध्यम संस्थामालक

43. एकाधिकारशाही अथवा अतिरिक्त शासकीय नियंत्रणाला पर्याय उपलब्ध करून देणाऱ्या सामाजिक संघटनाला काय म्हटले जाते ?

(A) नागरी समाज (सिविल सोसायटी)

(B) सार्वजनिक वर्तुळ (पब्लिक स्फिअर)

(C) तळागाळातील चळवळ (ग्रासरूट मुव्हमेंट)

(D) सामाजिक भांडवल

44. माध्यमव्यवस्था आणि आशय यांत ज्यावेळी माध्यम उद्योगाची नफेखोर वृत्ती दिसते आणि त्यावर बाजारपेठेतील परिस्थितीचे नियंत्रण असते तेव्हा त्या प्रक्रियेला काय म्हणतात ?

(A) वस्तूकरण (कमॉडिफिकेशन)

(B) व्यवसायीकरण

(C) टॅब्लॉयडायझेशन

(D) मॅक्डोनाल्डायझेशन

45. The relative importance of news events, issues or personages in the public mind are affected by the order of presentation in news reports. This process is called :

(A) Fragmentation

(B) Agenda-setting

(C) Pseudo-events

(D) Event management

46. In response to widespread criticism of the American newspaper press, especially because of its sensationalism and commercialism, a private commission of inquiry was set up in 1942 under the chairmanship of Robert Hutchins. The report of the committee coined which of the following notions naming it the key journalistic standard for the press to maintain.

(A) Democratisation of the press

(B) Freedom of the press

(C) Free press

(D) Social responsibility

45. एखादी घटना, समस्या **किंवा** सार्वजनिक जीवनातील व्यक्ती यांचे समाजमनातील तौलनिक महत्व माध्यमांमध्ये त्यांच्याबद्दलच्या बातम्यांच्या सादरीकरणाचा क्रम काय आहे यावर ठरते. या प्रक्रियेला काय म्हणतात ?

(A) खंडितीकरण (फ्रॅग्मेंटेशन)

(B) विषयनिश्चिती (अजेंडा सेटिंग)

(C) बनावट कार्यक्रम (स्युडोइव्हेंट)

(D) कार्यक्रम व्यवस्थापन (इव्हेंट मॅनेजमेंट)

46. अमेरिकेतील वृत्तपत्रे सनसनाटी आणि धंदेवाईक होत चालली आहेत या सर्वसाधारण टीकेमुळे 1942 साली रॉबर्ट हचिन्स यांच्या अध्यक्षते-खाली खाजगी आयोग नेमण्यात आला. त्या आयोगाच्या अहवालात कोणती संकल्पना प्रथम प्रतिपादित करण्यात आली व पत्रकारितेचा दर्जा राखण्यासाठी ती कळीची संकल्पना आहे असे मत मांडले ?

(A) वृत्तपत्रव्यवसायाचे लोकशाहीकरण

(B) वृत्तपत्रस्वातंत्र्य

(C) स्वतंत्र वृत्तपत्रे

(D) सामाजिक उत्तरदायित्व

47. The specific group of people for which the advertising message is designed is called :

(A) Actual Audience

(B) Target Audience

(C) Active Audience

(D) Niche Audience

48. While making a TV Program, the research done with target audience during the planning and scripting of the program is called :

(A) Audience Research

(B) Evaluative Research

(C) Content Research

(D) Formative Research

49. The first private television channel to enter Indian household was :

(A) Zee

(B) CNN

(C) STAR

(D) SONY

47. ज्या विशिष्ट गटासाठी जाहिरात बनवली जाते त्या गटाला काय म्हणतात ?

(A) वास्तव ग्राहकगट

(B) लक्ष्य ग्राहकगट

(C) सक्रिय ग्राहकगट

(D) वैशिष्ट्यपूर्ण ग्राहकगट

48. दूरचित्रवाणी कार्यक्रम बनवताना नियोजन आणि संहितालेखन या टप्प्यांवर लक्ष्य गटाचे जे संशोधन केले जाते त्याला कोणत्या प्रकारचे संशोधन म्हणतात ?

(A) ग्राहक संशोधन

(B) मूल्यमापनात्मक संशोधन

(C) आशय संशोधन

(D) रचनात्मक संशोधन

49. भारतीय घरांमध्ये पोचलेली पहिली खाजगी दूरचित्रवाणी वाहिनी कोणती ?

(A) झी

(B) सी.एन्.एन्.

(C) स्टार

(D) सोनी

50. Which of the following is *not* a type of microphone ?

(A) Uni-directional

(B) Omni-directional

(C) Boom

(D) Groom

51. Which of the following is *not* a transition effect ?

(A) Wipe

(B) Mix

(C) Dissolve

(D) Cut

52. The technical term for the process by which one can shift camera focus from foreground to background is called :

(A) Shift focus

(B) Change focus

(C) Rack focus

(D) All of the above

50. खालीलपैकी कोणता ध्वनीमुद्रकाचा (मायक्रोफोन) प्रकार **नाही** ?

(A) एकतर्फी (युनिडायरेक्शनल)

(B) बहुतर्फी (ओम्नीडायरेक्शनल)

(C) बूम

(D) ग्रूम

51. खालीलपैकी कोणता स्थित्यंतरण परिणाम (ट्रान्सिशन इफेक्ट) **नाही** ?

(A) वाइप

(B) मिक्स

(C) डिझॉल्व

(D) कट

52. कॅमेऱ्याचा फोकस पुढीलभागाकडून पार्श्वभूमीकडे वळवण्याच्या प्रक्रियेला काय म्हणतात ?

(A) शिफ्ट फोकस

(B) चेंज फोकस

(C) रॅक फोकस

(D) वरीलपैकी सर्व

53. A well composed shot is :

(A) Unified

(B) Aesthetically pleasing

(C) Meaningful

(D) All of the above

54. Potter's Box is associated with :

(A) Policy

(B) Ethics in media

(C) Advertising

(D) All of the above

55. The uses and gratifications approach can measure :

(A) Utility and value attached to content

(B) Reach and effect of content

(C) Tastes and preferences of audience

(D) Capabilities of different media

53. उत्तम रचना केलेला शॉट कसा असतो ?

(A) एकात्मिक

(B) सुंदर व आनंददायी

(C) अर्थपूर्ण

(D) वरीलपैकी सर्व

54. पॉटर्स वॉक्स कशाशी संबंधित आहे ?

(A) धोरण

(B) माध्यम नीतीशास्त्र

(C) जाहिरात

(D) वरीलपैकी सर्व

55. उपयोग व संतुष्टी सिद्धान्ताद्वारे काय मोजले जाते ?

(A) आशयाशी जोडली जाणारी उपयुक्तता आणि मूल्य

(B) आशयाची पोहोच व परिणाम

(C) ग्राहकांच्या आवडी व प्राधान्यक्रम

(D) विविध माध्यमांचा क्षमता

56. Identify which of the following theorists is not associated with Frankfurt school ?

(A) Theodore Adorno

(B) George Comstock

(C) Herbert Marcuse

(D) George Gerbner

57. Dr. Pranoy Roy is the chairman of :

(A) Zee TV

(B) NDTV

(C) Star TV

(D) Aaj Tak

58. Which of the following is a lifestyle channel ?

(A) NDTV good times

(B) Aaj Tak

(C) Colors

(D) Doordarshan

56. खालीलपैकी कोणता सिद्धान्तकार फ्रँकफुर्ट विचारधारेशी संबंधित नाही ?

(A) थिओडोर अडोर्नो

(B) जॉर्ज कॉमस्टॉक

(C) हर्बर्ट मार्क्युस

(D) जॉर्ज गर्बनर

57. डॉ. प्रणय रॉय कोणत्या वाहिनीचे अध्यक्ष आहेत ?

(A) झी टीव्ही

(B) एन्.डी.टी.व्ही.

(C) स्टार टीव्ही

(D) आज तक

58. पुढीलपैकी कोणती जीवनशैली वाहिनी (लाइफ-स्टाइल) आहे ?

(A) एन्.डी.टी.व्ही. गुड टाइम्स

(B) आज तक

(C) कलर्स

(D) दूरदर्शन

59. Even though Lata Mangeshkar became famous as playback singer in Indian Cinema, she made her debut as an actor. Which was her film ?

(A) Pahili Mangalagaur

(B) Hum Sab Chor Hain

(C) Baiju Bawara

(D) Acchut Kanya

60. The film 'Devdas' has been made several times, in several languages. Who was the first director ?

(A) Himanshu Rai

(B) Prathmesh Barua

(C) Bimal Roy

(D) Guru Dutt

59. लता मंगेशकर यांनी पुढे पार्श्वगायिका म्हणून नाव कमावले तरी त्यांच्या कारकीर्दीची सुरुवात चित्रपटातील अभिनयाने झाली. तो चित्रपट कोणता ?

(A) पहिली मंगळागौर

(B) हम सब चोर हैं

(C) बैजू बावरा

(D) अछूत कन्या

60. 'देवदास' हा चित्रपट अनेक वेळा, अनेक भाषांतून बनवण्यात आला आहे. त्यांपैकी पहिल्या चित्रपटाचे दिग्दर्शक कोण होते ?

(A) हिमांशु राय

(B) प्रथमेश बारुआ

(C) विमल रॉय

(D) गुरु दत्त

61. Juxtaposition of visuals to create a meaning in the mind of spectator is called :

(A) Metanymy

(B) Montage

(C) Leit-Motif

(D) Symbolism

62. William Duane was the editor of the :

(A) Bengal Gazette

(B) Bengal Journal

(C) The Journal

(D) Calcutta Gazette

63. The real effectiveness of public relation as compared to advertising lies in the fact that :

(A) it is a low-cost exercise

(B) it is a very creative enterprise

(C) it can shape and influence journalistic process

(D) it ensures return on investment

61. विविध दृश्ये एकत्र करून त्यातून प्रेक्षकांच्या मनात अर्थनिर्मिती करण्याच्या प्रक्रियेला काय म्हणतात ?

(A) मेटॅनॅमी

(B) मोंताज

(C) लाइट-मोटिफ

(D) सिंबॉलिझम

62. विल्यम ड्यूआन कोणत्या वर्तमानपत्राचा संपादक होता ?

(A) बंगाल गॅझेट

(B) बंगाल जर्नल

(C) दि जर्नल

(D) कलकत्ता गॅझेट

63. जाहिरातींच्या तुलनेत जनसंपर्क प्रभावी ठरू शकतो, कारण :

(A) जनसंपर्क कमी खर्चिक प्रकार आहे

(B) जनसंपर्क अतिशय सृजनशील प्रकार आहे

(C) जनसंपर्क पत्रकारितेतील प्रक्रियांवर प्रभाव टाकू शकतो

(D) जनसंपर्कातील गुंतवणुकीवर निश्चित परतावा मिळतो

64. Which of the following is *not* a citation style ?

(A) ABC

(B) APA

(C) Chicago

(D) MLA

65. Process research refers to research undertaken :

(A) During transmission of communication

(B) During conception of communication

(C) During creation of communication

(D) After consumption of communication

66. Cultivation analysis, a term given to a particular type of media effect research developed by George Gerbner studies :

(A) the process of cultural imperialism

(B) diffusion of news

(C) proces of acculturation

(D) diffusion of innovation

64. खालीलपैकी कोणती संदर्भनिर्देशन शैली **नाही** ?

(A) ए.बी.सी.

(B) ए.पी.ए.

(C) शिकागो

(D) एम्.एल्.ए.

65. प्रक्रिया संशोधन कधी केले जाते ?

(A) संज्ञापनाच्या प्रसारणादरम्यान

(B) संज्ञापनाची संकल्पना विकसनादरम्यान

(C) संज्ञापन निर्मितीदरम्यान

(D) संज्ञापन उपभोगानंतर

66. एका विशिष्ट प्रकारच्या माध्यम परिणामाचे संशोधन करण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या मशागत विश्लेषणात कशाचा अभ्यास केला जातो ?

(A) सांस्कृतिक साम्राज्यवादाची प्रक्रिया

(B) बातम्यांचे अभिसरण

(C) अ-संस्कृतीकरणाची प्रक्रिया

(D) नवतेचे अभिसरण

67. Which of the following is effectively an audience research arm of modern cultural studies which emphasizes the role of the "reader" in decoding media texts.

(A) Content analysis

(B) Reception analysis

(C) Cultural analysis

(D) Semiotic analysis

68. In 1968, an important experiment in communication happenod in India which took developmental messages to rural India.

(A) SITE

(B) Kheda Communication Project

(C) Medical TV

(D) Suno Sakhi

67. माध्यमातील आशयाचा अन्वयार्थ काढण्यात 'वाचकाची' भूमिका अधोरेखित करणारा आणि त्या अर्थाने आधुनिक संस्कृती अध्ययन क्षेत्रामध्ये ग्राहककेंद्री अभ्यासाला महत्वाचे स्थान मिळावून देणारा विश्लेषण प्रकार कोणता ?

(A) आशय विश्लेषण

(B) ग्रहण विश्लेषण

(C) संस्कृती विश्लेषण

(D) बोधन विश्लेषण

68. 1968 मध्ये भारतात झालेल्या एका रंजक प्रयोगाद्वारे विकासाचे संदेश ग्रामीण भागापर्यंत पोचवले गेले.

(A) साइट (SITE)

(B) खेडा संज्ञापन प्रकल्प

(C) वैद्यकीय दूरचित्रवाणी

(D) सुनो सखी

69. Cover price in publishing term is :

(A) The price of the cover

(B) The price of the advertisement on the cover

(C) The price printed on the cover of the publication

(D) The price that covers the printing of the publication

70. Which of the following sentences best describes what a 'Listener's Feeback' means ?

(A) Verbal critique of the speaker's message

(B) Verbal or non-veerbal response to the speaker's message

(C) Aversion to a message

(D) Acceptance of a message

69. प्रकाशन व्यवसायाच्या संदर्भात मुखपृष्ठ मूल्य (कव्हर प्राइस) म्हणजे काय ?

(A) मुखपृष्ठाची किंमत

(B) मुखपृष्ठावरील जाहिरातीची किंमत

(C) मुखपृष्ठावर छापलेली किंमत

(D) प्रकाशनाच्या मुद्रणाची खर्च 'कव्हर' करणारी किंमत

70. खालीलपैकी कोणते विधान 'श्रोत्याचा प्रतिसाद' या संज्ञेचे उत्तम वर्णन करते ?

(A) वक्त्याच्या संदेशाचे शाब्दिकविश्लेषण

(B) वक्त्याच्या संदेशावरची शाब्दिक किंवा नि:शब्द प्रतिक्रिया

(C) एखाद्या संदेशाचे वावडे

(D) एखाद्या संदेशाचा स्वीकार

71. Which of the following was the earliest Talent Show on Indian Television ?

(A) Nach Baliye

(B) Indian Idol

(C) Meri Awaaz Suno

(D) Dance India Dance

72. Which of the following statements about Pritish Nandi is true ?

(A) He is known only a print journalist

(B) He is known only a film producer

(C) He is known both a print and TV Journalist

(D) He is known as a print journalist, TV journalist and film producer

71. पुढील चारांपैकी कोणता कार्यक्रम भारतीय दूरचित्रवाणीवरचा सर्वांत आधीचा कलागुणविषयक कार्यक्रम होता ?

(A) नच बलिये

(B) इंडियन आयडल

(C) मेरी आवाज सुनो

(D) डान्स इंडिया डान्स

72. प्रीतिश नंदीबद्दलचे पुढीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे ?

(A) ते फक्त मुद्रित पत्रकार म्हणूनच ओळखले जातात

(B) ते फक्त चित्रपटनिर्माते म्हणूनच ओळखले जातात

(C) ते मुद्रित पत्रकार व दूरचित्रवाणी पत्रकार म्हणून ओळखले जातात

(D) ते मुद्रित पत्रकार, दुरचित्रवाणी पत्रकार व चित्रपट निर्माते म्हणून ओळखले जातात

Read the passage and answer the next ***three*** questions :

Belying its apparent simplicity, the notion of digital divide is infact quite complex and multi-level. Typically, the divide is seen as a case of information haves and have-nots of people who are either connected to the internet and have access to other new media or not. It is this kind of thinking that underpinned relevant policy, which sought to remove barriers to access and to encourage new media use by as many people as possible. Echoing such arguments Dimaggio and Hargittal (2001) suggest a conceptual shift from talking about digital divide toward digital inequality. This, they argue provides a better picture of the kinds of enequalites that exist vis-a-vis the

खालील प्रश्न वाचून त्यापुढील तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या :

'डिजिटल वर्गभेद' ही संकल्पना वरकरणी सोपी वाटत असली तरी ती गुंतागुंतीची आणि बहुस्तरीय संकल्पना आहे. या संकल्पनेचा सर्वसाधारणपणे अर्थ माहितीसाठी बाळगू शकणारे आणि बाळगू न शकणारे, इंटरनेटशी जोडले गेलेले वा जोडले न गेलेले वा नव्या माध्यमां या प्राप्त्यधिकार असलेले वा नसलेले अशाच संदर्भात काढला जात असे. याच पद्धतीच्या विचारांमधून या संदर्भातील धोरणे ओखली गेली व त्यानुसार नवी माध्यमांपर्यंत पोहचण्यातील अडथळे दूर करण्याचे व अधिकाधिक लोकांना ही माध्यमे वापरण्यासाठी प्रोत्साहन देण्याचे प्रयत्न करण्यात आले. परंतु, डी मॅगिओ आणि हर्गीटल (2001) यांनी त्यात एक संकल्पनात्मक बदल सूचविला आहे. केवळ डिजिटल वर्गभेद एवढ्याफरतीच चर्चा मर्यादित न ठेवता ती डिजिटल विषमतेच्या संकल्पनेपर्यंत व्यापक करण्याची गरज आहे असे प्रतिपादन त्यांनी केले आहे नवीन माध्यमांच्या संदर्भात अस्तित्यात असलेल्या बहुस्तरीय विषमतेचे वर्णन करण्यासाठी ही संकल्पना अधिक यथार्थ आहे

new media. Their work suggests that digital inequality may be located across five dimensions :

(1) Technical

(2) Autonomy of use

(3) Use patterns

(4) Social support networks

(5) Skill

The main point here is that differences and inequalities between people are more complex than just access implied by digital divide rhetoric and addressed as such.

73. Digital divide in the passage refers to as being due to :

(A) Inequality of access

(B) Lack of skill

(C) Lack of required technology

(D) All of the above

असा त्यांचा युक्तीवाद आहे. त्यांच्या मते डिजिटल विषमता खालील पाच आयामांच्या आधारे शोधता येऊ शकते :

(1) तांत्रिक

(2) वापर करण्यातील स्वायत्तता

(3) वापर करण्यातील ठळक प्रवाह

(4) सहाय्यभूत सामाजिक सहसंबंध

(5) कौशल्ये.

डिजिटल वर्गभेद या संकल्पनेतून प्रतीत होणाऱ्या भेदांपेक्षा प्रत्यक्षातील डिजिटल भेद आणि विषमतेचे स्वरूप खुप जास्त गुंतागुंतीचे आहे आणि म्हणूनच या समस्येचे निराकरणही त्याचदृष्टिकोनातून झाले पाहिजे हा मुद्दा महत्वाचा आहे.

73. या परिच्छेदामध्ये उल्लेख असलेल्या डिजिटल वर्गभेदाचे कारण खालीलपैकी कोणते ?

(A) प्राप्त्यधिकारातील विषमता

(B) कौशल्याचा अभाव

(C) आवश्यक त्या तंत्रज्ञानाचा अभाव

(D) वरीलपैकी सर्व

74. Evereet Rogers work with television can also be used to understand the digital inequality. Rogers' model is referred to as :

(A) digital divide model

(B) diffusion of innovation model

(C) Change adoption model

(D) Dissemination model

75. As we shift from the concept of digital divide to digital inequility which of the following statements become more relevant ?

(A) More people can be seen as affected and more complex policy level remedies are required

(B) Less people can be seen as affected and therefore simpler policy level remedies are required

(C) The shift has no relevance to the new media

(D) This shift does not indicate any significant change in policy measures

74. अशा प्रकारची डिजिटल विषमता समजून घेण्यासाठी एवरेट रॉजर्सचे प्रतिमानही उपयोगी पडू शकते. या प्रतिमानाला काय म्हणतात ?

(A) डिजिटल वर्गभेद प्रतिमान

(B) नवतेचे अभिसरण प्रतिमान

(C) बदल स्विकृती प्रतिमान

(D) प्रसार प्रतिमान

75. डिजिटल वर्गभेद या संकल्पनेकडून डिजिटल विषमता या संकल्पनेकडे जात असताना खालीलपैकी कोणते विधान अधिक समर्पक ठरत जाते ?

(A) अधिक मोठा लोकसमूह त्यामुळे बाधित झालेला दिसतो आणि त्यामूळे धोरणात्मक पातळीवर अधिक गुंतागुंतीच्या उपाययोजना कराव्या लागतात

(B) कमी संख्येचा लोकसमूह त्यामुळे बाधित झालेला दिसतो आणि त्यामुळे धोरणात्मक पातळीवर सोप्या उपाययोजना करता येऊ शकतात

(C) नवीन माध्यमांशी या संकल्पनात्मक स्थित्यंतराचा काही संबंध नाही

(D) या संकल्पनात्मक स्थित्यंतरामुळे धोरणात्मक पातळीवरील उपाययोजनांवर काही फरक पडत नाही

ROUGH WORK

Test Booklet No.
प्रश्नपत्रिका क्र. **M**

Paper-III

JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....

(Name) ....

2. (Signature) ....

(Name) ....

Seat No. | | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....

(In words)

OMR Sheet No. | | | | | | |

(To be filled by the Candidate)

FEB - 19313

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Number of Pages in this Booklet : **36** Number of Questions in this Booklet : **75**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **75** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/ questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
12. **There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत **75** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी आवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
   (*ii*) **पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चूकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. **फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
11. **कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
12. **चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**